Oikeustapauskokoelma

UNIONIN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (ensimmäinen jaosto)

28 päivänä helmikuuta 2013 *

Muutoksenhaku — Sopimussuhteen ulkopuolinen Euroopan unionin vastuu — Jordaniaan suunnatulle naudanlihan viennille myönnettyihin vientitukiin liittyvien sääntöjenvastaisuuksien toteaminen — OLAFin suorittama tarkastus — OLAFin toteamusten ilmoittaminen kansallisille viranomaisille — Vakuuksien hankkiminen — Siihen liittyviä kuluja koskeva korvausvaatimus — Syy-yhteys — Vastavalitus — Vanhentumisaika — Alkamisajankohta

Asiassa C-460/09 P,

jossa on kyse Euroopan unionin tuomioistuimen perussäännön 56 artiklaan perustuvasta valituksesta, joka on pantu vireille 18.11.2009,

Inalca SpA – Industria Alimentari Carni, kotipaikka Castelvetro (Italia), ja

Cremonini SpA, kotipaikka Castelvetro,

edustajinaan avvocato C. D'Andria ja avvocato F. Sciaudone,

valittajina,

ja jossa valittajien vastapuolena on

Euroopan komissio, asiamiehinään V. Di Bucci ja P. Rossi, prosessiosoite Luxemburgissa,

vastaajana ensimmäisessä oikeusasteessa,

UNIONIN TUOMIOISTUIN (ensimmäinen jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja A. Tizzano sekä tuomarit A. Borg Barthet, E. Levits, J.-J. Kasel (esittelevä tuomari) ja M. Safjan,

julkisasiamies: N. Jääskinen,

kirjaaja: hallintovirkamies C. Strömholm,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 9.2.2012 pidetyssä istunnossa esitetyn,

kuultuaan julkisasiamiehen 18.10.2012 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

* Oikeudenkäyntikieli: italia.

tuomion

1 Inalca SpA – Industria Alimentari Carni (jäljempänä Inalca) ja Cremonini SpA (jäljempänä Cremonini) vaativat valituksellaan kumoamaan Euroopan yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen asiassa T-174/06, Inalca ja Cremonini vastaan komissio, 4.9.2009 antaman määräyksen (jäljempänä valituksenalainen määräys), jolla kyseinen tuomioistuin hylkäsi valittajien kanteen, jolla ne vaativat korvausta siitä vahingosta, jonka valittajat väittävät niille aiheutuneen siitä, että Italian viranomaisille ilmoitettiin päätelmät, joissa valittajien menettelyn lainmukaisuus kyseenalaistettiin ja jotka perustuivat Euroopan petostentorjuntaviraston (jäljempänä OLAF) suorittamaan tarkastukseen, jolla pyrittiin todentamaan tiettyjen Jordaniaan suunnatulle naudanlihan viennille myönnettyjen vientitukien laillisuus.

Asian tausta

2 Nyt käsiteltävän asian taustalla olevat tosiseikat, jotka on selvitetty valituksenalaisen määräyksen 1–20 kohdassa, voidaan esittää tiivistetysti seuraavasti.

3 Inalca ja Cremonini kuuluvat konserniin, jonka toimialana on catering-tuotteiden valmistus ja jakelu sekä catering-palvelut.

4 Jordaniassa helmi- ja maaliskuussa 1998 toimitetun maataloustuotteiden vientitukijärjestelmää koskevan tarkastuksen jälkeen OLAFin edeltäjä, petostentorjunnan koordinointiyksikkö (jäljempänä UCLAF), ilmoitti 6.7.1998 päivätyllä kirjeellä Italian viranomaisille, että Euroopan yhteisön ulkopuolelle viedystä yhteensä 37 978 tonnista naudanlihaa, jonka saattamisesta Jordanian markkinoille ei ollut tehty mitään tulli-ilmoitusta, 2 272 tonnia oli peräisin Italiasta. Kyseisessä kirjeessä UCLAF muun muassa kehotti Italian viranomaisia selvittämään viejän nimen vientitukia koskevien takaisinperintämenettelyjen ja, jos osallisuus näytetään toteen, rikosoikeudellisten menettelyjen aloittamiseksi.

5 Toimivaltainen Italian viranomainen ilmoitti 15.1.1999 päivätyllä kirjeellä Inalcalle ja Cremoninille riidanalaisiin vienteihin liittyviä vientitukia koskevista takaisinperintäpäätöksistä, joista Inalca ja Cremonini tekivät hallintovalitukset. Kyseiset hallintovalitukset hylättiin 7.3.2000 tehdyillä päätöksillä.

6 Italian valtiovarainministeriö ilmoitti UCLAFin tarkastuksen tuloksista 16.2.1999 tuomioistuimelle, ja Inalcan ja Cremoninin laillisia edustajia vastaan aloitettiin rikosoikeudenkäynti.

7 Inalca ja Cremonini hankkivat 30.11.1999 kaksi vakuutusyhtiön antamaa takausta (polizze fideiussorie, jäljempänä takausvakuutus) palautettavia määriä koskevan takaisinperintämenettelyn keskeyttämiseksi.

8 Rikostutkinnan taustalla olleen kantelun käsittely lopetettiin 18.12.2002. Tribunale civile di Roma (Rooman siviiliasioiden tuomioistuin) totesi 16.1.2004 antamassaan tuomiossa, että Inalcaa vastaan 15.1.1999 tehdyssä takaisinperintäpäätöksessä esitetyt väitteet olivat perusteettomia ja ettei sen tarvinnut suorittaa vaadittua palautusta. Kyseinen tuomioistuin totesi 27.4.2005 saman Cremoninin osalta.

9 Inalcan vaatimus 15.1.1999 tehdyn sitä koskevan takaisinperintäpäätöksen peruuttamisesta hyväksyttiin 22. ja 23.3.2004 päivätyillä kirjeillä, ja kyseisen yhtiön hankkima takausvakuutus vapautettiin. Samoin Cremoninin vaatimus 15.1.1999 tehdyn sitä koskevan takaisinperintäpäätöksen peruuttamisesta hyväksyttiin 22. ja 23.12.2004 päivätyillä kirjeillä, ja kyseisen yhtiön hankkima takausvakuutus vapautettiin.

10 Inalca vaati 27.1.2005 päivätyllä kirjeellä Euroopan yhteisöjen komissiolta korvausta vahingosta, jonka se väitti kärsineensä sen seurauksena, että UCLAF aloitti tarkastuksen ja toimitti päätelmänsä Italian viranomaisille. OLAFin pääjohtaja ilmoitti Inalcalle 15.4.2005 päivätyllä kirjeellä, ettei hän voi hyväksyä korvausvaatimusta, sillä mahdollinen oikeus korvaukseen oli joka tapauksessa vanhentunut yhteisöjen tuomioistuimen perussäännön 46 artiklan nojalla.

11 Inalca ja Cremonini osoittivat komissiolle 9.3.2006 vahingonkorvausvaatimuksen yhteismäärältään 2 861 000 euron suuruisiksi arvioiduista vahingoista. Komissio ei hyväksynyt vaatimusta.

12 Komissio poisti Euroopan maatalouden ohjaus- ja tukirahaston tukiosastosta rahoitettujen menojen tarkastamisen ja hyväksymisen yhteydessä sovellettavista rahoitusseuraamuksista tapauksissa, joissa sääntöjenvastaisuudet katsotaan toimijoiden syyksi, 3.10.2006 tehdyllä päätöksellä N:o 2006/678/EY (EUVL L 278, s. 24) Italian tasavallalle osoitetut, naudanlihan Jordaniaan suuntautuviin vienteihin liittyviä vientitukia koskevat ilmoitukset sääntöjenvastaisuutta koskevien ilmoitusten luettelosta.

Kanne ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa ja valituksenalainen määräys

13 Inalca ja Cremonini nostivat ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen kirjaamoon 27.6.2006 toimittamallaan kannekirjelmällä kyseisessä tuomioistuimessa kanteen, jossa ne vaativat sopimussuhteen ulkopuolisen yhteisön vastuun toteamista ja komission velvoittamista korvaamaan arviolta 2 861 000 euron vahingot sekä maksamaan niihin liittyvät korot ja mahdolliset viivästyskorot.

14 Komissio esitti 18.9.2006 erillisellä asiakirjalla ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen työjärjestyksen 114 artiklan 1 kohtaan perustuvan oikeudenkäyntiväitteen sillä perusteella, että mainittu kanne oli yhteisöjen tuomioistuimen perussäännön 46 artiklan mukaan nostettu myöhässä.

15 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin muistutti riidanalaisen määräyksen 45 kohdassa oikeuskäytännöstä, jonka mukaan EY 288 artiklasta ja yhteisöjen tuomioistuimen perussäännön 46 artiklasta ilmenee, että sopimussuhteen ulkopuolisen yhteisön vastuun syntyminen ja aiheutuneen vahingon korvaamista koskevan oikeuden toteuttaminen edellyttävät, että kaikki edellytykset, jotka koskevat sitä, että yhteisön toimielimen moitittu toiminta on lainvastaista, vahinko on tosiasiassa syntynyt ja mainitun toiminnan ja väitetyn vahingon välillä on syy-yhteys, ovat täyttyneet (yhdistetyt asiat 256/80, 257/80, 265/80, 267/80 ja 5/81, Birra Wührer ym. v. neuvosto ja komissio, tuomio 27.1.1982, Kok., s. 85, 9 kohta).

16 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin myös huomautti valituksenalaisen määräyksen 46 kohdassa, että vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan sopimussuhteen ulkopuolista yhteisön vastuuta koskevan kanteen vanhentumisaika alkaa kulua silloin, kun kaikki korvausvelvollisuuden perusteena olevat edellytykset täyttyvät, ja erityisesti silloin, kun korvattava vahinko on konkretisoitunut (asia C-136/01 P, Autosalone Ispra dei Fratelli Rossi v. komissio, tuomio 18.7.2002, Kok., s. I-6565, 30 kohta ja asia C-282/05 P, Holcim (Deutschland) v. komissio, tuomio 19.4.2007, Kok., s. I-2941, 29 kohta).

17 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin täsmensi valituksenalaisen määräyksen 47 kohdassa tästä, että jos yhteisön vastuu perustuu lainsäädäntötoimeen, kyseinen vanhentumisaika alkaa kulua silloin, kun mainitun toimen vahingolliset vaikutukset ovat ilmenneet (em. asia Holcim (Deutschland) v. komissio, tuomion 29 kohta). Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin lisäsi, että sama pätee yksittäistapausta koskeviin toimiin perustuviin riita-asioihin, kuten käsiteltävään asiaan, eli vanhentumisaika alkaa kulua vasta siitä, kun vahinko oli tosiasiallisesti syntynyt (em. asia Holcim (Deutschland) v. komissio, tuomion 30–33 kohta).

18 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin päätteli valituksenalaisen määräyksen 49 kohdassa tästä, että sen tarkan ajankohdan määrittämiseksi, jolloin väitetyt Inalcalle ja Cremoninille vahingolliset vaikutukset olivat tosiasiallisesti ilmenneet, on tutkittava vuorollaan eri vahingot, joista ne vaativat korvausta.

19 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi ensinnäkin aineellisesta vahingosta valituksenalaisen määräyksen 51 kohdassa, että vahinko takausvakuutusten hankkimisesta vakuutusyhtiöltä syntyi varmuudella 30.11.1999, jolloin Inalca ja Cremonini tekivät niitä koskevat sopimukset. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin täsmensi kuitenkin valituksenalaisen määräyksen 59 ja 64 kohdassa, että takausvakuutusten hankkimiskuluina aiheutunut vahinko oli jatkuvaluonteinen ja että kyseisen vahingon korvaamiseksi nostettu kanne voidaan ottaa tutkittavaksi 27.6.2001 jälkeen uusittuja sopimuksia koskevilta osin.

20 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi valituksenalaisen määräyksen 71 ja 73 kohdassa oikeusapua ja oikeudellista neuvontaa koskeviin palveluihin liittyvistä kuluista sekä kyseessä olevien asiakirjojen hallinnasta aiheutuneista henkilöstökuluista, että tällaisiin kuluihin perustuvat vahingot olivat kertaluonteisia ja että vahingonkorvauskanne oli näin ollen niitä koskevilta osin vanhentunut.

21 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi valituksenalaisen määräyksen 74 kohdassa, että koska korvausvaatimus vahingosta, jonka valittajat väittivät aiheutuneen tulonmenetyksenä, kun niiden käytettävissä olevat varat vähenivät takausvakuutusten hankkimiseen liittyvien maksujen ja oikeusapua ja oikeudellista neuvontaa koskevien kulujen sekä henkilöstökulujen maksamisen vuoksi, ei ollut riittävän täsmällinen, mainittu vaatimus oli jätettävä tutkimatta.

22 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi valituksenalaisen määräyksen 77 kohdassa aineettomasta vahingosta, että sitä koskeva kanneoikeus oli vanhentunut, koska väitetty vahinko oli syntynyt kansallisten menettelyjen vireillepanon yhteydessä vuosina 1999 ja 2000 eli yli viisi vuotta ennen kanteen nostamista ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa. Se hylkäsi valituksenalaisen määräyksen 78 kohdassa Inalcan ja Cremoninin väitteen siitä, että aineeton vahinko olisi ollut jatkuvaluonteinen 27.4.2005 annetun tuomion julistamiseen saakka, ja lisäsi saman määräyksen 79 kohdassa, että joka tapauksessa Inalca ja Cremonini vetosivat ainoastaan kaupallisen maineensa vaarantumiseen esittämättä siitä mitään näyttöä.

23 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin päätteli valituksenalaisen määräyksen 81 kohdassa, että kanne voitiin ottaa tutkittavaksi yksinomaan siltä osin kuin siinä vaadittiin korvausta 27.6.2001 jälkeiseltä ajalta vahingosta, joka perustui takausvakuutuksien hankkimiseen liittyvien maksujen maksamiseen.

24 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin täsmensi valituksenalaisen määräyksen 85 kohdassa asiasisällöstä, että jos yksikin sopimussuhteen ulkopuolisen yhteisön vastuun kolmesta edellytyksestä ei täyty, vahingonkorvausvaatimukset on hylättävä tarvitsematta tutkia, täyttyvätkö kaksi muuta edellytystä.

25 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin täsmensi ensin, ettei yhteisöjen tuomioistuinten tarvinnut tutkia eri edellytyksiä tietyssä järjestyksessä, ja katsoi sitten aiheelliseksi tutkia ensimmäisenä syy-yhteyden olemassaoloa koskevan edellytyksen.

26 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi valituksenalaisen määräyksen 90 kohdassa, että takausvakuutusten hankkimisesta aiheutunut vahinko ei ollut johtunut välittömästi 6.7.1998 päivätystä UCLAFin kirjeestä, ottamatta kuitenkaan kantaa siihen, oliko 15.1.1999 tehdyistä takaisinperintäpäätöksistä aiheutunut vahinko luettava yhteisön syyksi.

27 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin päätteli tästä valituksenalaisen määräyksen 94 kohdassa, että Inalcan ja Cremoninin nostama vahingonkorvauskanne, siltä osin kuin se voitiin ottaa tutkittavaksi, oli hylättävä oikeudellisesti ilmeisen perusteettomana.

Asian käsittelyn vaiheet unionin tuomioistuimessa

28 Inalca ja Cremonini tekivät 18.11.2009 valituksen unionin tuomioistuimelle.

29 Komissio teki 11.2.2010 päivätyssä vastineessaan vastavalituksen.

Asianosaisten vaatimukset

30 Inalca ja Cremonini vaativat, että unionin tuomioistuin

— kumoaa valituksenalaisen määräyksen ja palauttaa asian unionin yleiseen tuomioistuimeen

— velvoittaa komission korvaamaan oikeudenkäyntikulut kummassakin oikeusasteessa.

31 Komissio vaatii, että unionin tuomioistuin

— kumoaa vastavalituksesta antamallaan ratkaisulla valituksenalaisen määräyksen siltä osin kuin ensimmäisessä oikeusasteessa nostettu kanne päätettiin ottaa osittain tutkittavaksi ja jättää kyseisen kanteen kokonaisuudessaan tutkimatta

— toissijaisesti hylkää valituksen perusteettomana

— viimesijaisesti siinä tapauksessa, että valituksenalainen määräys kumotaan osittain, hylkää ensimmäisessä oikeusasteessa nostetun kanteen ja

— joka tapauksessa velvoittaa Inalcan ja Cremoninin korvaamaan oikeudenkäyntikulut kummassakin oikeusasteessa.

Valitukset

32 Inalca ja Cremonini esittävät valituksensa tueksi seitsemän valitusperustetta, jotka koskevat pääasiallisesti asiakysymyksiä.

33 Komissio esittää vastavalituksessaan ainoastaan yhden, alkuperäisen kanteen tutkittavaksi ottamisen edellytyksiä koskevan perusteen.

34 Koska päävalituksesta on tarpeen lausua vain siinä tapauksessa, että komission tekemä vastavalitus hylätään, vastavalituksesta on käsiteltävässä asiassa syytä lausua ensin.

Vastavalitus

Asianosaisten lausumat

35 Komission esittämä ainoa peruste koskee ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen valituksenalaisen määräyksen 46 ja 47 kohdassa tekemää väitettyä oikeudellista virhettä sen ajankohdan määrittämisessä, josta vahingonkorvauskanteita koskevan kanneoikeuden vanhentumisaika alkaa.

36 Ensisijaisesti komissio muistuttaa, että edellä mainituissa yhdistetyissä asioissa Birra Wührer ym. vastaan neuvosto ja komissio annetussa tuomiossa on otettu käyttöön Euroopan unionin tuomioistuimen perussäännön 46 artiklaan perustuvaan järjestelmään nähden erityinen järjestelmä niitä tilanteita varten, joissa yhteisön vastuu perustuu lainsäädäntötoimeen ja joissa siitä seuraava

vahinko myöhemmin kohdistuu yksityisiin. Vaikka komissio lisää, että perussäännön 46 artiklaan on perustellusti tehty vain yksi lievennys, joka koskee vanhentumisajan laskemista sellaisen vahingonkärsijän osalta, joka on vasta myöhemmin voinut saada tiedon vahinkotapahtumasta (asia 145/83, Adams v. komissio, tuomio 7.11.1985, Kok., s. 3539, Kok. Ep. VIII, s. 341, 50 ja 51 kohta), se katsoo kuitenkin, ettei aihepiiriä koskeva oikeuskäytäntö ole vakiintunutta ja että sitä on täsmennettävä nyt käsiteltävän valituksen yhteydessä.

37 Komission mukaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on yhtäältä rajoittanut edellä mainituissa yhdistetyissä asioissa Birra Wührer ym. vastaan neuvosto ja komissio annetussa tuomiossa käyttöön otetun erityisen järjestelmän soveltamisen tilanteisiin, joissa vastuu perustuu lainsäädäntötoimeen (asia T-124/99, Autosalone Ispra dei Fratelli Rossi v. komissio, tuomio 17.1.2001, Kok., s. II-53), mutta on toisaalta laajentanut sitä koskemaan muita tilanteita (ks. asia T-28/03, Holcim (Deutschland) v. komissio, tuomio 21.4.2005, Kok., s. II-1357, 59 kohta ja asia T-140/04, Ehcon v. komissio, määräys 14.9.2005, Kok., s. II-3287, 39 kohta).

38 Komission mukaan yhteisöjen tuomioistuin puolestaan on täsmentänyt, että mainittua erityisjärjestelmää sovelletaan ainoastaan tilanteissa, joissa vastuu perustuu lainsäädäntötoimeen (asia C-51/05 P, komissio v. Cantina sociale di Dolianova ym., tuomio 17.7.2008, Kok., s. I-5341, 54 kohta), vaikka se on muissa asioissa maininnut ylimääräisenä huomautuksena edellä mainituissa yhdistetyissä asioissa Birra Wührer ym. vastaan neuvosto ja komissio annetussa tuomiossa omaksutun ratkaisun (em. asia Autosalone Ispra dei Fratelli Rossi v. komissio, tuomio 18.7.2002, 29 ja 30 kohta; em. asia Holcim (Deutschland) v. komissio, tuomio 19.4.2007, 29 ja 30 kohta ja asia C-335/08 P, Transports Schiocchet - Excursions v. komissio, tuomio 11.6.2009, Kok., s. I-104*, 33 kohta).

39 Komissio katsoo, ettei unionin tuomioistuin ole esittänyt riittäviä perusteluja, kun se on soveltanut erityisjärjestelmää yksittäistapausta koskeviin toimiin perustuviin riita-asioihin tai jopa muihin tilanteisiin, jollainen on myös nyt käsiteltävä asia, jossa väitetty vahinko perustuu UCLAFin kansallisille viranomaisille osoittamaan kirjeeseen.

40 Komission mukaan tällainen oikeuskäytäntöön perustuvan säännön soveltamisalan laajentaminen saattaa viedä Euroopan unionin tuomioistuimen perussäännön 46 artiklan sinänsä selkeältä säännöltä kaiken sisällön.

41 Komissio katsoo toissijaisesti, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin teki oikeudellisen virheen, koska se totesi valituksenalaisen määräyksen 47 kohdassa, että sen käsiteltäväksi saatettu vahingonkorvausvaatimus oli edellä mainitussa asiassa Holcim (Deutschland) vastaan komissio 19.4.2007 annetussa tuomiossa tarkoitetun kaltainen yksittäistapausta koskeviin toimiin perustuva riita-asia, vaikka kansallisille viranomaisille osoitettu kirje ei ollut yksittäistapausta koskeva toimi, jolla olisi ollut sitovia vaikutuksia adressaattiinsa nähden. Komissio vetoaa väitteensä tueksi asiassa C-476/93 P, Nutral vastaan komissio, 23.11.1995 annettuun tuomioon (Kok., s. I-4125, 30 kohta), joka koskee analogista tilannetta, jossa komission toimivaltaisille kansallisille viranomaisille lähettämät kirjeet olivat ainoastaan oikeusvaikutuksettomia suosituksia tai näkemyksiä.

42 Komissio katsoo viimesijaisesti, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin teki oikeudellisen virheen muuttamalla mielivaltaisesti edellä mainitussa asiassa Holcim (Deutschland) vastaan komissio 19.4.2007 annetussa tuomiossa esitettyjä kriteerejä. Komissio katsoo, että siinäkin tapauksessa, että asiassa myönnettäisiin olevan kyse yksittäistapausta koskevaan toimeen perustuvasta riita-asiasta, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi valituksenalaisen määräyksen 46 ja 47 kohdassa virheellisesti, että vanhentumisaika oli alkanut vasta vahingon tosiasiallisesta konkretisoitumisesta, eikä pitänyt vanhentumisajan alkamisajankohtana vahingon aiheuttaneen tapahtuman ajankohtaa tai mahdollisesti jopa ajankohtaa, jolloin Inalca ja Cremonini saivat tiedon kyseisestä tapahtumasta.

43 Inalcan ja Cremoninin mukaan aihepiiriä koskeva unionin tuomioistuimen oikeuskäytäntö on selkeää, ja ne riitauttavat tavan, jolla komissio on vastavalituksessaan tulkinnut edellä mainittuja tuomioita. Inalca ja Cremonini muistuttavat kuitenkin, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen valitsemaa ratkaisutapaa voidaan moittia perusteilla, jotka esitellään laajemmin niiden tekemän päävalituksen ensimmäisen valitusperusteen käsittelyn yhteydessä.

Unionin tuomioistuimen arviointi asiasta

44 Komission tekemän vastavalituksen ratkaisemiseksi on tutkittava, tekikö ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin oikeudellisen virheen, kun se sovelsi käsiteltävän asian tosiseikkoihin sopimussuhteen ulkopuoliseen vastuuseen perustuvan kanneoikeuden vanhentumista koskevia sääntöjä.

45 Aluksi on todettava, että Euroopan unionin tuomioistuimen perussäännön 46 artiklan mukaan oikeus nostaa Euroopan unionia vastaan sopimussuhteen ulkopuoliseen vastuuseen perustuva kanne vanhenee viidessä vuodessa siitä tapahtumasta, johon korvausvelvollisuus perustuu.

46 Kuten ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi valituksenalaisen määräyksen 45 ja 84 kohdassa komission tätä riitauttamatta, sopimussuhteen ulkopuolisen yhteisön vastuun syntyminen ja aiheutuneen vahingon korvaamista koskevan oikeuden toteuttaminen EY 288 artiklan toisen kohdan perusteella edellyttävät, että kaikki toimielinten moititun toiminnan lainvastaisuutta, vahingon tosiasiallista syntymistä ja mainitun toiminnan ja väitetyn vahingon välisen syy-yhteyden olemassaoloa koskevat edellytykset täyttyvät (ks. mm. em. yhdistetyt asiat Birra Wührer ym. v. neuvosto ja komissio, tuomion 9 kohta; asia 26/81, Oleifici Mediterranei v. ETY, tuomio 29.9.1982, Kok., s. 3057, 16 kohta; yhdistetyt asiat C-120/06 P ja C-121/06 P, FIAMM ym. v. neuvosto ja komissio, tuomio 9.9.2008, Kok., s. I-6513, 106 kohta ja asia C-419/08 P, Trubowest Handel ja Makarov v. neuvosto ja komissio, tuomio 18.3.2010, Kok., s. I-2259, 40 kohta).

47 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin esitti valituksenalaisen määräyksen 46 kohdassa, että tästä seuraa vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan, että sopimussuhteen ulkopuoliseen vastuuseen perustuvan kanneoikeuden vanhentumisaika alkaa kulua, kun kaikki korvausvelvoitteen edellytykset ovat täyttyneet, ja erityisesti, kun korvattava vahinko on konkretisoitunut (em. yhdistetyt asiat Birra Wührer ym. v. neuvosto ja komissio; em. asia Holcim (Deutschland) v. komissio, tuomio 19.4.2007, 29 kohta; em. asia komissio v. Cantina sociale di Dolianova ym., tuomion 54 kohta ja asia C-469/11 P, Evropaïki Dynamiki v. komissio, tuomio 8.11.2012, 34 kohta).

48 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin huomautti vielä valituksenalaisen määräyksen 47 kohdassa yhteisöjen tuomioistuimen vakiintuneeseen oikeuskäytäntöön tukeutuen, että silloin, kun yhteisön vastuu perustuu lainsäädäntötoimeen, vanhentumisaika alkaa kulua silloin, kun mainitun toimen vahingolliset vaikutukset ovat ilmenneet (em. yhdistetyt asiat Birra Wührer ym. v. neuvosto ja komissio, tuomion 10 kohta ja em. asia Holcim (Deutschland) v. komissio, tuomio 19.4.2007, 29 kohta), ja että samoin yksittäistapausta koskevista toimista aiheutuvissa riita-asioissa vanhentumisaika alkaa kulua vasta silloin, kun vahinko on tosiasiallisesti syntynyt (em. asia Holcim (Deutschland) v. komissio, tuomio 19.4.2007, 30 kohta; em. asia Transports Schiocchet – Excursions v. komissio, tuomion 33 kohta ja em. asia Evropaïki Dynamiki v. komissio, tuomion 38 kohta).

49 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin määritti kyseisten periaatteiden perusteella vanhentumisajan alkamisajankohdaksi sen ajankohdan, jolloin Inalcan ja Cremoninin väittämät vahingolliset vaikutukset ilmenivät.

50 Komissio esittää tästä ensisijaisesti, ettei oikeuskäytäntö ole yhdenmukaista ja että unionin tuomioistuimen selvennys on tarpeen.

51 Siinäkin tapauksessa, että tällainen väite voitaisiin ottaa tutkittavaksi nyt käsiteltävänä olevan valituksen yhteydessä, vaikka se ei suoranaisesti koske jotakin tietty valituksenalaisen määräyksen kohtaa, on riittävää todeta, että yhteisöjen tuomioistuin on todennut virheelliseksi edellä mainitussa asiassa Autosalone Ispra dei Fratelli Rossi vastaan komissio 17.1.2001 annetun määräyksen, johon komissio on vedonnut väitteensä tueksi. Yhteisöjen tuomioistuimen mukaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin teki oikeudellisen virheen, kun se määritti vanhentumisajan alkamisajankohdan vahingon aiheuttaneen tapahtuman tapahtumisen perusteella (em. asia Autosalone Ispra dei Fratelli Rossi v. komissio, tuomio 18.7.2002, 34 kohta).

52 Niinpä ratkaiseva seikka vanhentumisajan alkamisajankohdan määrittämisessä ei komission väittämän vastaisesti ole vahingon aiheuttaneen tapahtuman tapahtumishetki muun muassa siitä syystä, ettei kantajaa vastaan voida vedota vanhentumisajan alkamisajankohtaan, joka on mainitun tapahtuman haitallisten vaikutusten ilmenemisajankohtaa aikaisempi (em. yhdistetyt asiat Birra Wührer ym. v. neuvosto ja komissio, tuomion 11 kohta).

53 Lisäksi on todettava, että kun komissio vetoaa edellä mainitussa asiassa komissio vastaan Cantina sociale di Dolianova ym. annettuun tuomioon tukena sille, että edellä mainituissa yhdistetyissä asioissa Birra Wührer ym. vastaan neuvosto ja komissio annetussa tuomiossa omaksuttua erityisjärjestelmää sovelletaan vain tilanteisiin, joissa vastuu perustuu lainsäädäntötoimeen, se tulkitsee ensin mainittua tuomiota virheellisesti.

54 Mainitussa asiassa kyseessä ollut riita oli saanut alkunsa komission lainsäädäntötoimesta, eikä yhteisöjen tuomioistuimella ollut näin ollen velvollisuutta seurata aikaisempia toteamuksiaan, jotka koskivat sopimussuhteen ulkopuolista vastuuta yksittäistapausta koskeviin toimiin perustuvissa riita-asioissa. Asiassa komissio vastaan Cantina sociale di Dolianova ym. annetusta tuomiosta ei vastoin komission väitettä seuraa, että yhteisöjen tuomioistuin olisi sulkenut pois edellä mainituissa yhdistetyissä asioissa Birra Wührer ym. vastaan neuvosto ja komissio annettuun tuomioon perustuvan oikeuskäytännön soveltamisen silloin, jos yhteisön vastuu perustuu yksittäistapausta koskevaan toimeen.

55 Unionin tuomioistuin on äskettäin vahvistanut, että yksittäistapausta koskevista toimista aiheutuvissa riita-asioissa vanhentumisaika alkaa kulua silloin, kun päätöksen haitalliset vaikutukset ilmenevät suhteessa niihin henkilöihin, joita se koskee (ks. vastaavasti em. asia Evropaïki Dynamiki v. komissio, tuomion 38 kohta).

56 Komission toissijaisesta väitteestä, jossa se tukeutuu edellä mainitussa asiassa Nutral vastaan komissio annettuun tuomioon, josta sen mukaan ilmenee, ettei kansallisille viranomaisille osoitettu kirje ole sellainen yksittäistapausta koskeva toimi, jolla olisi sitovia vaikutuksia Inalcaan ja Cremoniniin, on todettava, että kyseinen tuomio liittyy kumoamiskanteen tutkittavaksi ottamisen edellytyksiin ja että kannekelpoisen toimen oikeudellista arviointia koskevat seikat eivät ole siirrettävissä asiayhteyteen, jossa on kyse sopimussuhteen ulkopuoliseen vastuuseen perustuvan vahingonkorvauskanteen vanhentumisajan alkamisajankohdan määrittämisestä.

57 Niinpä vanhentumisajan alkamisajankohdan määrittämiseksi käsiteltävässä asiassa ei ole tarpeen tietää, saattoiko kansallisille viranomaisille osoitetulla kirjeellä olla Inalcan ja Cremoninin tilannetta selvästi muuttavia sitovia oikeusvaikutuksia.

58 Kun otetaan huomioon, että edellä 49 kohdasta seuraa, ettei ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin tehnyt oikeudellista virhettä, kun se totesi, että vanhentumisaika alkoi kulua siitä, kun Inalcan ja Cremoninin väittämät vahingolliset vaikutukset tosiasiallisesti ilmenivät, on joka tapauksessa niin, ettei ratkaisevaa ole se, onko kyseessä yksittäistapausta koskeva toimi vai lainsäädäntötoimi.

59 Komission viimesijaisesti esittämästä väitteestä, jonka mukaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen olisi pitänyt määrittää vanhentumisajan alkamisajankohdaksi vahingon aiheuttaneen tapahtuman tapahtumispäivä, on mainittava, ettei ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin tehnyt oikeudellista virhettä, kun se totesi riidanalaisen määräyksen 49 kohdassa, että oli määritettävä täsmällinen ajankohta, jolloin kyseisessä kirjeessä väitetyt vahingolliset vaikutukset tosiasiallisesti ilmenivät suhteessa Inalcaan ja Cremoniniin.

60 Toisin kuin komissio väittää, vanhentumisaika ei ala kulua vahingon aiheuttaneen tapahtuman tapahtumishetkestä vaan hetkestä, jolloin riidanalaisen päätöksen vahingolliset vaikutukset ilmenivät suhteessa henkilöihin, joita se koskee, eli hetkestä, jolloin mainituille henkilöille tosiasiallisesti syntyi vahinkoa (ks. em. asia Holcim (Deutschland) v. komissio, tuomio 19.4.2007, 30 kohta).

61 Kaikesta edellä esitetystä seuraa, että komission vastavalitus on hylättävä perusteettomana.

Päävalitus

Ensimmäinen valitusperuste

– Asianosaisten lausumat

62 Inalcan ja Cremoninin ensimmäinen valitusperuste koskee valituksenalaisen määräyksen perustelujen ristiriitaisuutta ja yhteisön oikeuskäytännön noudattamatta jättämistä, koska ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ei niiden mukaan ottanut valituksenalaisen määräyksen 55 kohdassa huomioon päätöstä N:o 2006/678, vaikka kyseisen päätöksen tekemiseen saakka niillä oli oikeudellinen epävarmuus vahingon olemassaolosta ja määrästä; vahinko syntyi lopullisesti vasta vuoden 2006 aikana.

63 Inalca ja Cremonini vetoavat myös ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tekemään oikeudelliseen virheeseen, joka liittyy siihen, että se tukeutui samassa valituksenalaisen määräyksen 55 kohdassa edellä mainitussa asiassa Autosalone Ispra dei Fratelli Rossi vastaan komissio 17.1.2001 annettuun määräykseen päätyessään sille kannalle, että kyse oli sekaannuksesta vanhentumisajan alkamisajankohtaa koskevan menettelyllisen kriteerin ja vastuun edellytysten toteamisen välillä. Ne katsovat, että toisin kuin kyseisessä määräyksessä määräajan alkamisajankohdaksi valittu tapahtuma päätös N:o 2006/678 ei ollut vaikuttanut niiden subjektiiviseen tilanteeseen.

64 Komissio muistuttaa edellä mainitussa asiassa Holcim (Deutschland) vastaan komissio 19.4.2007 annettuun tuomioon tukeutuen, että vanhentumisajan käynnistymisen kannalta on merkityksetöntä, onko unionin lainvastainen menettely todettu tuomioistuinratkaisulla tai onko vahingon väitetty aiheuttaja tunnustanut sen.

– Unionin tuomioistuimen arviointi asiasta

65 On huomautettava, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin muistutti valituksenalaisen määräyksen 53 kohdassa oikeuskäytännöstä, jonka mukaan vanhentumisaika alkaa kulua vasta siitä, kun aineellinen vahinko on tosiasiallisesti syntynyt eli erityisesti pankkitakausten hankkimisen tapauksessa siitä, kun tällaisten takausten hankkimiskustannukset ovat syntyneet.

66 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi kyseisen määräyksen 54 kohdassa asiakirja-aineistosta ilmenevän, että kaksi takausvakuutusta oli aiheuttanut kustannuksia siitä päivästä – eli 30.11.1999 – alkaen, jolloin kyseiset sopimukset tehtiin, sillä se oli myös ensimmäisen vuosimaksun eräpäivä.

67 Samalla ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin hylkäsi Inalcan ja Cremoninin väitteen, jonka mukaan vahingolliset vaikutukset ilmenivät varmuudella vasta silloin, kun tehtiin päätös N:o 2006/678, jossa komissio totesi, ettei kyseessä olevia vientitukia ollut maksettu niille aiheettomasti.

68 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin lisäsi, ettei merkitystä ollut sillä, että Inalca ja Cremonini ovat katsoneet, ettei niillä ollut vielä ennen päätöksen N:o 2006/678 tekemistä kaikkia tietoja, joiden avulla ne olisivat voineet oikeudellisesti riittävällä tavalla näyttää oikeudenkäynnissä toteen yhteisön vastuun, sillä muuten aiheutettaisiin sekaannusta vanhentumisajan alkamisajankohtaa koskevan menettelyllisen kriteerin ja mainitun vastuun toteuttamiseksi tarpeellisten aineellisten edellytysten olemassaolon toteamisen välillä.

69 Edellä esitetystä seuraa, että Inalcan ja Cremoninin väite, jolla ne moittivat ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuinta siitä, ettei se ottanut huomioon päätöstä N:o 2006/678, on hylättävä perusteettomana.

70 Väitetystä edellä mainitussa asiassa Autosalone Ispra dei Fratelli Rossi vastaan komissio 17.1.2001 annetun määräyksen ottamisesta huomioon vääristyneellä tavalla, johon ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen väitetään syyllistyneen, on riittävää todeta unionin tuomioistuimen katsoneen, ettei se, että vahingonkärsijällä on tosiseikoista täsmällinen ja yksityiskohtainen tieto, kuulu niihin edellytyksiin, joiden on täytyttävä, jotta vanhentumisaika alkaa kulua (em. asia Autosalone Ispra dei Fratelli Rossi v. komissio, määräys 18.7.2002, 31 kohta ja em. asia Evropaïki Dynamiki v. komissio, tuomion 37 kohta). Vahingonkärsijän subjektiivista arviota siitä, onko vahinko tosiasiallisesti syntynyt, ei siten myöskään voida ottaa huomioon, kun määritetään, milloin sopimussuhteen ulkopuoliseen unionin vastuuseen perustuvaan kanteeseen sovellettava vanhentumisaika on alkanut (em. asia komissio v. Cantina sociale di Dolianova ym., tuomion 61 kohta ja em. asia Evropaïki Dynamiki v. komissio, tuomion 37 kohta).

71 Koska aikaisemmin on todettu, ettei sillä, että yhteisön menettely todetaan tuomioistuinratkaisulla lainvastaiseksi, ole merkitystä vanhentumisajan käynnistymisen kannalta (em. asia Holcim (Deutschland) v. komissio, tuomio 19.4.2007, 31 kohta), myöskään sillä, että toimielin itse tunnustaa menettelynsä lainvastaisuuden, ei ole vaikutusta vanhentumisajan alkamisajankohdan määrittämiseen.

72 Niinpä myös väite edellä mainitussa asiassa Autosalone Ispra dei Fratelli Rossi vastaan komissio 17.1.2001 annetun määräyksen ottamisesta huomioon vääristyneellä tavalla on hylättävä perusteettomana.

73 Tästä seuraa, että ensimmäinen valitusperuste on hylättävä perusteettomana.

Toinen valitusperuste

– Asianosaisten lausumat

74 Inalcan ja Cremoninin toinen valitusperuste koskee valituksenalaisen määräyksen perustelujen ristiriitaisuutta ja epäloogisuutta sekä kanneoikeuden vanhentumista koskevan yhteisön oikeuskäytännön noudattamatta jättämistä oikeusavun ja oikeudellisen neuvonnan kulujen ja henkilöstökulujen osalta.

75 Inalca ja Cremonini moittivat ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuinta valituksenalaisen määräyksen 56 ja 57 kohdassa ilmaistun jatkuvaluonteista vahinkoa koskevan yleisen periaatteen loukkaamisesta sillä perusteella, että se katsoi kyseisen määräyksen 71 ja 72 kohdassa, etteivät kyseessä olevat vahingot olleet tällaisia jatkuvaluonteisia vahinkoja. Inalcan ja Cremoninin mukaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen perustelut ovat ristiriitaiset, koska se itse tunnusti, ettei kyseessä olevien vahinkojen määrää voitu määrittää lopullisesti kyseessä olevien menettelyjen alkaessa. Inalca ja Cremonini

viittaavat oikeudenkäyntikulujen vahvistamista koskevaan unionin yleisen tuomioistuimen oikeuskäytäntöön, jossa oikeudenkäyntikulujen määrä määritetään työtuntien perusteella ja tunnustetaan näin se, etteivät oikeudellista neuvontaa koskevat palvelut ole kertaluonteisia.

76 Komission mukaan toinen valitusperuste on perusteeton. Sen mukaan Inalca ja Cremonini yhtäältä sekoittavat väitetyn vahingon määrän lopullisen määrittämisen ja vahingon jatkuvaluonteisuuden arvioinnin keskenään. Toisaalta viittaaminen oikeudenkäyntikulujen määrän vahvistamista koskevaan oikeuskäytäntöön ei ole sen mielestä asianmukaista.

– Unionin tuomioistuimen arviointi asiasta

77 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin muistutti valituksenalaisen määräyksen 56 kohdassa jatkuvaluonteisista vahingoista, että jos vahinkoja ei ole aiheutettu kerralla vaan niitä on syntynyt tietyn ajan, oikeus vahingonkorvaukseen koskee peräkkäisiä ajanjaksoja.

78 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi valituksenalaisen määräyksen 71 kohdassa, että käsiteltävässä asiassa oikeusavun ja oikeudellisen neuvonnan kuluista sekä henkilöstökuluista koostuneet vahingot olivat kertaluonteisia, koska ne olivat todella syntyneet kunkin kyseessä olevan kansallisen menettelyn alkaessa.

79 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin lisäsi valituksenalaisen määräyksen 72 kohdassa, että vaikka väitettyjen vahinkojen määrää ei ollut voitu määrittää lopullisesti kansallisten menettelyjen alkamishetkellä, ne perustuivat varmasti kyseisten menettelyjen aloittamiseen.

80 Vastoin Inalcan ja Cremoninin väitteitä vahinkoa pidetään jatkuvaluonteisena, jos sen määrä kasvaa suhteessa kuluneiden päivien lukumäärään (em. asia Holcim (Deutschland) v. komissio, tuomio 19.4.2007, 35 kohta).

81 Niinpä ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen perustelut eivät olleet ristiriitaisia, kun se totesi, etteivät oikeusavun ja oikeudellisen neuvonnan kuluista sekä kyseessä olevan aineiston hallinnointiin liittyvistä henkilöstökuluista koostuneet väitetyt vahingot olleet jatkuvaluonteisia. Vaikka kyseisiä vahinkoja ei ollut vielä määritetty lopullisesti silloin, kun kukin kansallisista menettelyistä aloitettiin, on todettava, etteivät vahinkojen määrät kasvaneet kuluneiden päivien lukumäärän mukaan vaan sen takia, että asiaa käsiteltiin eri oikeusasteissa.

82 Tässä tilanteessa on hylättävä myös Inalcan ja Cremoninin viittaus oikeudenkäyntikulujen määrän vahvistamiseen sovellettavaan oikeuskäytäntöön. Pelkästään sillä, että kulujen määrä määritetään työtuntien perusteella, ei ole vaikutusta oikeudellisen neuvonnan palveluiden kuluista koostuvan vahingon luonteeseen.

83 Edellä esitetyn perusteella toinen valitusperuste on hylättävä perusteettomana.

Kolmas valitusperuste

– Asianosaisten lausumat

84 Inalcan ja Cremoninin kolmas valitusperuste koskee esitettyjen väitteiden ottamista huomioon vääristyneellä tavalla ja ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen työjärjestyksen 44 artiklan 1 kohdan c alakohdan rikkomista siltä osin kuin kyse on tulonmenetystä koskevasta vahingonkorvausvaatimuksesta.

85 Inalca ja Cremonini katsovat, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin piti valituksenalaisen määräyksen 74 kohdassa tulonmenetyksenä kärsittyä väitettyä vahinkoa, joka johtui niiden käytössä olleiden varojen vähentymisestä takaussopimusten maksujen sekä oikeusavun ja oikeudellisen neuvonnan kulujen sekä henkilöstökulujen maksamisen vuoksi, koskevaa vahingonkorvausvaatimusta virheellisesti epätäsmällisenä.

86 Inalca ja Cremonini muistuttavat ensimmäisessä oikeusasteessa esittämässään kannekirjelmässä mainituista perusteluista ja vakuuttavat, etteivät ne olleet vain yleisesti väittäneet, että menetetyt määrät olisi voitu käyttää sellaisiin tarjouskilpailuihin osallistumiseen, jotka edellyttivät vakuuden antamista, vaan toimittaneet ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimelle erilaisia todisteita. Ne tukeutuvat oikeuskäytäntöön, jonka mukaan tuomioistuin voi pitäytyä keskimääräisiin tilastoarvoihin perustuvissa arvioissa, jos kantajan on vaikeaa tai jopa mahdotonta määrittää tarkasti väitetysti kärsimäänsä vahinkoa (yhdistetyt asiat C-104/89 ja C-37/90, Mulder ym. v. neuvosto ja komissio, tuomio 27.1.2000, Kok., s. I-203, 63–65 kohta).

87 Komissio pitää kolmatta valitusperustetta perusteettomana. Sen mukaan Inalca ja Cremonini eivät olleet täsmentäneet, mihin tarjouskilpailuihin ne eivät olleet voineet osallistua ja miten vakuussopimusten tekeminen oli estänyt niitä osallistumasta kyseisiin tarjouskilpailuihin. Lisäksi viittaus edellä mainituissa yhdistetyissä asioissa Mulder ym. vastaan neuvosto ja komissio annettuun tuomioon oli komission mielestä perusteeton.

– Unionin tuomioistuimen arviointi asiasta

88 On muistutettava, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin arvioi tulonmenetyksenä kärsittyä väitettyä vahinkoa, joka johtui käytössä olevien varojen vähentymisestä takausvakuutusten hankintaan liittyvien maksujen sekä oikeusavun ja oikeudellisen neuvonnan kulujen sekä henkilöstökulujen maksamisen vuoksi, koskevan vahingonkorvausvaatimuksen valituksenalaisen määräyksen 74 kohdassa. Koska Inalca ja Cremonini olivat ainoastaan yleisesti väittäneet, että menetetyt määrät olisi voitu käyttää sellaisiin tarjouskilpailuihin osallistumiseen, jotka edellyttivät vakuuden antamista, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi vaatimuksen olevan abstrakti ja jätti sen työjärjestyksensä 44 artiklan 1 kohdan c alakohdan nojalla tutkimatta.

89 Koska käsiteltävänä olevasta valitusperusteesta ilmenee, että siinä on vain muotoiltu uudelleen ensimmäisessä oikeusasteessa esitetyt, väitetysti tulonmenetyksenä kärsittyä vahinkoa koskevat väitteet, on todettava, että Inalca ja Cremonini riitauttavat todellisuudessa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tätä koskevan arvioinnin.

90 Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan ainoastaan unionin yleinen tuomioistuin on toimivaltainen yhtäältä määrittämään ratkaisun perustaksi asetettavan tosiseikaston, lukuun ottamatta sellaisia tapauksia, joissa määritetyn tosiseikaston paikkansapitämättömyys käy ilmi sille toimitetusta aineistosta, ja toisaalta arvioimaan tätä tosiseikastoa. Lukuun ottamatta sitä tapausta, että unionin yleiselle tuomioistuimelle esitetty selvitys on otettu huomioon vääristyneellä tavalla, tosiseikaston arviointi ei näin ollen ole sellainen oikeuskysymys, että se sinänsä kuuluisi unionin tuomioistuimen harjoittaman valvonnan piiriin (ks. mm. asia C-289/11 P, Legris Industries v. komissio, tuomio 3.5.2012, 51 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

91 Nyt käsiteltävässä asiassa Inalca ja Cremonini eivät perusta väitteitään ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen määrittämän tosiseikaston paikkansapitämättömyyteen tai sille esitetyn selvityksen ottamiseen huomioon vääristyneellä tavalla. Sen sijaan ne moittivat ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen mainittuja todisteita koskevaa arviointia sellaisenaan ja sen lausumia, joiden mukaan tulonmenetyksenä kärsittyä väitettyä vahinkoa koskeva vahingonkorvausvaatimus ei ollut riittävän täsmällinen.

92 Tässä yhteydessä on todettava, ettei Inalcan ja Cremoninin mainitsema edellä mainituissa yhdistetyissä asioissa Mulder ym. vastaan neuvosto ja komissio annettu tuomio ole merkityksellinen, koska kohdat, joihin ne ovat viitanneet, eivät liity mitenkään ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen työjärjestyksen 44 artiklan 1 kohdan c alakohdassa tarkoitettuun kantajien velvollisuuteen täsmentää vahingon tarkka laajuus ja määrittää vaaditun korvauksen määrä vaan koskevat tulonmenetyksen laskentatapoihin sovellettavia periaatteita erityisesti silloin, kun kyse on hypoteettisista ja vaihtoehtoisista tuloista.

93 Edellä todetusta seuraa, että kolmas valitusperuste on osaksi jätettävä tutkimatta ja osaksi hylättävä perusteettomana.

Viides valitusperuste

– Asianosaisten lausumat

94 Inalcan ja Cremoninin viides valitusperuste, jota on syytä arvioida ennen neljättä valitusperustetta, koskee ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen työjärjestyksen 44 artiklan 1 kohdan c alakohdan rikkomista, aineetonta vahinkoa koskevan oikeuskäytännön noudattamatta jättämistä ja perustelujen ilmeistä epäloogisuutta.

95 Inalca ja Cremonini esittävät, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi valituksenalaisen määräyksen 79 kohdassa virheellisesti, että aineetonta vahinkoa koskeva korvausvaatimus oli epätäsmällinen. Niiden mukaan yhtäältä kannekirjelmä sisälsi kaikki tarpeelliset todisteet. Toisaalta Inalca ja Cremonini joutuivat mielestään aineettoman vahingon, jonka määrää on jo sen luonteen vuoksi mahdoton määrittää, ominaispiirteiden vuoksi jättämään sen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen kohtuullisuusarviointiin. Niiden mukaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin jätti noudattamatta aihepiiriin sovellettavaa oikeuskäytäntöä, kun se hylkäsi kyseisen vaatimuksen (ks. asia T-203/96, Embassy Limousines & Services v. parlamentti, tuomio 17.12.1998, Kok., s. II-4239, 108 kohta).

96 Valittajien mukaan valituksenalaisen määräyksen 79 kohdassa esitetty viittaus sen 69 kohdassa mainittuun oikeuskäytäntöön merkitsee sekin oikeudellista virhettä. Kyseisissä tuomioissa kehitellyt aineellisia vahinkoja koskevat periaatteet eivät niiden mukaan ole sovellettavissa nyt käsiteltävään kysymykseen, joka koskee pelkästään aineettoman vahingon korvaamista.

97 Komissio muistuttaa, ettei aineetonta vahinkoa koskevaa korvausvaatimusta jätetty tutkimatta pelkästään vanhentumisen perusteella vaan myös siksi, että se ei täyttänyt ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen työjärjestyksen 44 artiklan 1 kohdan c alakohdassa ilmaistuja edellytyksiä. Niinpä viidettä valitusperustetta ei komission mukaan voida hyväksyä.

– Unionin tuomioistuimen arviointi asiasta

98 On huomautettava Inalcan ja Cremoninin kaupallisen maineen vaarantumisena sen seurauksena, että ne olivat mukana hallinnollisissa, siviilioikeudellisissa ja rikosoikeudellisissa menettelyissä, ilmenevästä aineettomasta vahingosta, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi valituksenalaisen määräyksen 77 kohdassa, että kyseinen vahinko syntyi silloin, kun kyseiset menettelyt aloitettiin vuosina 1999 ja 2000, ja että sitä koskeva kanneoikeus oli tästä syystä vanhentunut.

99 Näin ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin hylkäsi Inalcan ja Cremoninin väitteen, jonka mukaan kyseinen vahinko olisi ollut jatkuvaluonteinen ja jatkunut aina Tribunale civile di Roman vuonna 2005 antamaan tuomioon saakka. Se täsmensi, että väitetty aineeton vahinko, vaikka sen tunnustettaisiin jatkuneen kyseiseen päivään saakka, syntyi kokonaisuudessaan silloin, kun Inalcan ja Cremoninin sekä

niiden johtajien menettelyn lainmukaisuus kyseenalaistettiin edellä mainituissa menettelyissä vuosina 1999 ja 2000. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin viittasi valituksenalaisen määräyksen 56 ja 57 kohdasta ilmeneviin vahingon ominaisuuksiin, joita sen luokitteleminen ”jatkuvaluonteiseksi” edellyttää, ja totesi, ettei väitettyä aineetonta vahinkoa voida rinnastaa tällaiseen vahinkoon.

100 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin lisäsi valituksenalaisen määräyksen 79 kohdassa, että ”aineetonta vahinkoa koskeva korvausvaatimus ei myöskään missään tapauksessa ollut niin täsmällinen kuin edellytetään, ja se on joka tapauksessa jätettävä tutkimatta työjärjestyksen 44 artiklan 1 kohdan c alakohdan perusteella”.

101 Edellä esitetystä seuraa, että se, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin hylkäsi väitettyä aineetonta vahinkoa koskevan korvausvaatimuksen, perustui kahteen erilliseen perusteeseen.

102 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin muistutti viidennen valitusperusteen yhteydessä riitautetusta toisesta perusteesta, joka koskee kannekirjelmän abstraktiutta, aivan oikein ja syyllistymättä oikeuskäytännön noudattamatta jättämiseen, että kannekirjelmän on sisällettävä seikat, joiden perusteella voidaan yksilöidä väitetty vahinko ja arvioida sen luonnetta ja laajuutta.

103 Tässä yhteydessä on todettava, että Inalcan ja Cremoninin väite, jonka mukaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen työjärjestyksen 44 artiklan 1 kohdan mukaisia kannekirjelmältä edellytettäviä vähimmäisvaatimuksia sovelletaan vain aineellisiin vahinkoihin eikä näin ollen aineettomiin vahinkoihin, on hylättävä täysin perusteettomana. Kyseinen väite ei perustu mihinkään oikeudelliseen seikkaan, jonka perusteella ratkaisu, johon ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin päätyi, voitaisiin asettaa kyseenalaiseksi.

104 Inalcan ja Cremoninin väitteestä, joka koskee aineettoman vahingon määrän määrittämisen mahdottomuutta, on muistutettava, että oikeuskäytännössä on tosin todettu, että eräissä tapauksissa, muun muassa silloin, kun väitettyä vahinkoa vastaavaa summaa on vaikea arvioida, ei ole välttämätöntä, että kannekirjelmässä täsmennetään tarkasti vahingon laajuus tai määritellään vaaditun korvauksen summa (ks. mm. asia 90/78, Granaria v. neuvosto ja komissio, tuomio 28.3.1979, Kok., s. 1081, 1090 ja asia C-150/03 P, Hectors v. parlamentti, tuomio 23.9.2004, Kok., s. I-8691, 62 kohta). Inalca ja Cremonini eivät ole kuitenkaan osoittaneet sellaisia erityisiä olosuhteita, jotka oikeuttaisivat vahingon määrän täsmentämättä jättämisen kannekirjelmässä, eivätkä edes väittäneet sellaisia olevan.

105 Edellä esitetystä seuraa, että viides valitusperuste on hylättävä perusteettomana.

Neljäs valitusperuste

– Asianosaisten lausumat

106 Inalcan ja Cremoninin neljäs valitusperuste koskee yhteisön oikeuskäytännön noudattamatta jättämistä ja ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen näkemystä, jonka mukaan Inalcan ja Cremoninin kärsimä aineeton vahinko syntyi kokonaan jo vuosina 1999 ja 2000 eikä sitä voida näin ollen rinnastaa jatkuvaan vahinkoon, koskevien perustelujen ilmeistä epäloogisuutta.

107 Inalca ja Cremonini väittävät, ettei ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin antanut mitään merkitystä aineettoman vahingon erityispiirteille ja sivuutti sen, ettei aineeton vahinko luonteensa vuoksi saavuta täyttä määrää ilmenemishetkellään vaan jatkuu korvaustoimeen saakka. Inalca ja Cremonini viittaavat tässä yhteydessä muun muassa asiassa T-48/05, Franchet ja Byk vastaan komissio, 8.7.2008 annettuun tuomioon (Kok., s. II-1585, 400–411 kohta) sekä asiassa F-23/05, Giraudy vastaan komissio, 2.5.2007 annettuun tuomioon (Kok. H., 203 kohta).

108 Ne lisäävät, että valituksenalaisen määräyksen 78 kohdan viittaus sen 56 ja 57 kohdassa mainittuun oikeuskäytäntöön merkitsee sekin oikeudellista virhettä. Kyseisissä tuomioissa kehitellyt aineellisia vahinkoja koskevat periaatteet eivät niiden mukaan ole sovellettavissa nyt käsiteltävään kysymykseen, joka koskee aineettoman vahingon jatkuvaluonteisuutta.

– Unionin tuomioistuimen arviointi asiasta

109 On muistutettava, että edellä 100 ja 101 kohdasta ilmenee, että se, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin hylkäsi väitettyä aineetonta vahinkoa koskevan korvausvaatimuksen, perustui kahteen erilliseen perusteeseen.

110 Neljänteen valitusperusteeseen liittyvistä väitteistä on riittävää todeta, että ne kohdistuvat ensimmäiseen perusteeseen, johon ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin tukeutui, kun se hylkäsi väitettyä aineetonta vahinkoa koskevan korvausvaatimuksen sitä koskevan kanneoikeuden vanhentumisen perusteella.

111 Vaikka kyseiset väitteet pitäisivätkin paikkansa, ne on suoralta kädeltä hylättävä, koska niillä ei voida saattaa kyseenalaiseksi ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen valituksenalaisen määräyksen 79 kohdassa tekemää johtopäätöstä, jonka mukaan aineetonta vahinkoa koskevaa korvausvaatimusta ei voida sen työjärjestyksen 44 artiklan 1 kohdan c alakohdan perusteella ottaa tutkittavaksi.

112 Neljäs valitusperuste on näin ollen hylättävä tehottomana.

Kuudes valitusperuste

– Asianosaisten lausumat

113 Inalcan ja Cremoninin kuudes kanneperuste liittyy oikeudelliseen virheeseen, joka koskee edellytystä vahinkotapahtuman, josta komissiota moititaan, ja väitetyn vahingon välisestä syy-yhteydestä, jonka ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi puuttuvan.

114 Inalca ja Cremonini esittävät, ettei ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ottanut huomioon sitä, että ne todellisuudessa vain noudattivat yhtä 15.1.1999 tehdyssä takaisinperintäpäätöksessä niille asetetuista kahdesta vaihtoehtoisesta velvollisuudesta. Niiden mukaan syy-yhteyden olemassaolon vahvistaa se, että kansalliset viranomaiset palauttivat vakuudet välittömästi sen jälkeen, kun oli todettu, ettei komissiolla ole saatavia.

115 Inalca ja Cremonini myös riitauttavat ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen valituksenalaisen määräyksen 93 kohdassa esittämän lisänäkemyksen, jonka mukaan asiassa ei ollut osoitettu, ettei Italian viranomaisten toiminta ole voinut katkaista moititun menettelyn ja väitetyn vahingon välistä välitöntä syy-yhteyttä.

116 Komission mielestä kyseinen valitusperuste on täysin perusteeton.

– Unionin tuomioistuimen arviointi asiasta

117 On huomautettava, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin muistutti valituksenalaisen määräyksen 88 kohdassa, että vahingon on johduttava riittävän välittömästi moititusta menettelystä ja moititun menettelyn on oltava kyseisen vahingon keskeinen syy.

118 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin myös muistutti valituksenalaisen määräyksen 91 kohdassa, että jos päätökseen, jolla sakko määrätään maksettavaksi, on liitetty mahdollisuus antaa vakuus mainitun sakon määrän ja viivästyskorkojen suorittamisesta, kyseistä päätöstä koskevassa muutoksenhakuasiassa annettavan ratkaisun odottamisen aikana vakuuden hankkimiskuluina ilmenevä vahinko ei perustu mainittuun päätökseen vaan asianosaisen omaan ratkaisuun antaa vakuus takaisinmaksuvelvollisuuden välittömän täyttämisen sijasta.

119 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi valituksenalaisen määräyksen 92 kohdassa, että käsiteltävässä asiassa 15.1.1999 tehtyihin takaisinperintäpäätöksiin ei sisältynyt velvollisuutta asettaa vakuuksia vaan niissä jätettiin tämä valinta Inalcan ja Cremoninin vapaasti harkittavaksi. Se lisäsi – kuten myös julkisasiamies ratkaisuehdotuksensa 72 kohdassa esitti –, että jos Inalca ja Cremonini olisivat valinneet vientitukien palauttamisen välittömästi, ne olisivat välttäneet mainittujen vakuuksien hankkimiskulujen maksamisen.

120 Niinpä ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin saattoi valituksenalaisen määräyksen 93 kohdassa päätellä aivan oikein, että vaikka katsottaisiin, ettei Italian viranomaisten toiminta ollut sellaista, että se olisi voinut katkaista komission moititun menettelyn ja väitetyn vahingon välisen syy-yhteyden, kyseisen menettelyn ja mainitun vahingon välillä ei ollut mitään suoraa syy-yhteyttä.

121 Inalcan ja Cremoninin väite, jonka mukaan ne vain noudattivat yhtä 15.1.1999 tehdyssä takaisinperintäpäätöksessä niille asetetuista vaihtoehtoisista velvollisuuksista, tai se, että vakuudet vapautettiin välittömästi sen jälkeen, kun todettiin, ettei saatavia ole, eivät saata ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen päätelmää kyseenalaiseksi.

122 Valituksenalaisen määräyksen 93 kohtaa koskevasta väitteestä on todettava, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen kyseisessä kohdassa esittämä arviointi perustui oletukseen, jonka mukaan Italian viranomaisten toiminta ei ollut voinut katkaista moititun komission toiminnan ja väitetyn vahingon välistä syy-yhteyttä.

123 Tässä yhteydessä ei ole merkitystä, onko oletusta pidettävä toteen näytettynä, kuten Inalca ja Cremonini käsiteltävänä olevalla valitusperusteella esittävät, vai jääneen toteen näyttämättä, kuten ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoi. Kyseistä oletusta koskevia väitteitä on pidettävä tehottomina, koska joka tapauksessa on todettava, ettei UCLAFin 6.7.1998 päivätyn kirjeen ja takausvakuuksiin liittyvien kulujen maksamisen välillä ollut syy-yhteyttä.

124 Näin ollen kuudes valitusperuste on osittain jätettävä tutkimatta ja osittain hylättävä perusteettomana.

Seitsemäs valitusperuste

– Asianosaisten lausumat

125 Seitsemännellä ja viimeisellä valitusperusteellaan Inalca ja Cremonini vaativat unionin tuomioistuinta kumoamaan valituksenalaisen määräyksen sillä perusteella, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin loukkasi oikeudenkäynnin kohtuullisen keston periaatetta. Niiden mukaan oikeudenkäynti ensimmäisessä oikeusasteessa kesti yli kolme vuotta, minkä lisäksi ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin otti kantaa vain kysymykseen kanteen tutkittavaksi ottamisesta.

126 Inalca ja Cremonini väittävät ensisijaisesti, että kun otetaan huomioon käsiteltävänä olevan valituksen taustalla olevat tosiseikat ja menettelyt, ei ole tarpeen osoittaa, että oikeudenkäynnin kohtuuton kesto vaikuttaa asian ratkaisuun. Ne katsovat toissijaisesti, että valituksenalaista määräystä rasittavat ensinnäkin useat oikeudelliset virheet. Ne lisäävät myös, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuinta vaivasi se, että se oli käyttänyt yli kolme vuotta pelkästään kanteen tutkittavaksi ottamisen ratkaisemiseen, joten se oli tuntenut velvollisuudekseen ottaa kantaa myös asian aineellisiin seikkoihin, eikä se käyttänyt tärkeitä menettelyllisiä keinoja, joiden avulla se olisi voinut tehdä päätelmiä, joita

oikeudelliset virheet eivät rasita. Inalca ja Cremonini myös varaavat itselleen mahdollisuuden nostaa vahingonkorvauskanne ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa käydyn menettelyn kohtuuttoman keston aiheuttamasta vahingosta.

127 Komission mukaan myös kyseinen valitusperuste on hylättävä. Se lisää, että viittaus mahdolliseen vahingonkorvauskanteeseen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa käydyn menettelyn kohtuuttoman keston aiheuttamasta vahingosta vahvistaa, ettei tällainen vaatimus kuulu käsiteltävänä olevaan valitukseen.

– Unionin tuomioistuimen arviointi asiasta

128 On palautettava mieleen, että jos mikään ei viittaa siihen, että oikeudenkäynnin kestolla olisi ollut vaikutuksia asian ratkaisuun, peruste, jonka mukaan oikeudenkäynti ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa kesti kohtuuttoman kauan, ei lähtökohtaisesti voi johtaa siihen, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen ratkaisu kumottaisiin (ks. vastaavasti em. yhdistetyt asiat FIAMM ym. v. neuvosto ja komissio, tuomion 203 kohta).

129 Viitteistä, joihin Inalca ja Cremonini vetoavat, on todettava, ettei valituksenalaista määräystä rasita mikään oikeudellinen virhe ja ettei erilaisilla menettelyllisillä keinoilla olisi ollut mitään vaikutusta lopputulokseen, johon ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin päätyi.

130 Joka tapauksessa on niin, kuten julkisasiamies on ratkaisuehdotuksensa 79 kohdassa todennut ja kuten Inalca ja Cremonini itse ovat katsoneet, että jos näytetään toteen, ettei ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin noudattanut kohtuullista käsittelyaikaa, se voi antaa aiheen unionia vastaan SEUT 268 artiklan, luettuna yhdessä SEUT 340 artiklan toisen kohdan kanssa, nojalla kanneteitse esitettävään vahingonkorvausvaatimukseen.

131 Seitsemäs ja viimeinen valitusperuste on näin ollen hylättävä perusteettomana.

132 Koska mitään Inalcan ja Cremoninin esittämistä valitusperusteista ei ole hyväksytty, valitus on hylättävä kokonaisuudessaan.

Oikeudenkäyntikulut

133 Unionin tuomioistuimen työjärjestyksen 184 artiklan 2 kohdassa määrätään, että jos valitus ei ole perusteltu, unionin tuomioistuin päättää oikeudenkäyntikuluista. Saman työjärjestyksen 138 artiklan 1 kohdan mukaan, jota sovelletaan valituksen käsittelyyn työjärjestyksen 184 artiklan 1 kohdan ja 190 artiklan 1 kohdan nojalla, asianosainen, joka häviää asian, velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut, jos vastapuoli on sitä vaatinut. Koska komissio on vaatinut Inalcan ja Cremoninin velvoittamista korvaamaan oikeudenkäyntikulut ja Inalca ja Cremonini ovat hävinneet asian, ne on velvoitettava korvaamaan päävalitukseen liittyvät oikeudenkäyntikulut. Koska Inalca ja Cremonini ovat vaatineet komission velvoittamista korvaamaan vastavalitukseen liittyvät oikeudenkäyntikulut ja koska komissio on hävinnyt asian tältä osin, komissio on velvoitettava korvaamaan vastavalitukseen liittyvät oikeudenkäyntikulut.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (ensimmäinen jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

1) Päävalitus ja vastavalitus hylätään.

2) Inalca SpA – Industria Alimentari Carni ja Cremonini SpA velvoitetaan korvaamaan päävalitukseen liittyvät oikeudenkäyntikulut.

3) Euroopan komissio velvoitetaan korvaamaan vastavalitukseen liittyvät oikeudenkäyntikulut.

Allekirjoitukset